

Volinik Pakosta: rumalat nalja ei pea taluma, võimalik ahistamine peab ruttu selgeks saama

"Eesti kultuuri kannavad Eesti inimesed ja kui Eesti kultuuriinimesel pole hea olla, siis kultuur kaotab. Kõik lahendamata, vinduvad küsimused rikuvad inimeste enesetunnet ja tervistki," ütles võrdsete võimaluste volinik Liisa Pakosta rahvusooperi Estonia peadirektori Aivar Mäe ahistamiskandaali kohta.

Pakosta ütles, et võrdsete võimaluste volinikuna ei saa ta Aivar Mäe ahistamissüüdistusele kui konkreetsele juhtumile hinnangut anda, sest olulised asjaolud on välja selgitamata. "Meedia roll ongi kajastada kõike head ja halba meie ümber, peegeldada elu, esitada küsimusi. Ilmunud on tasakaalustatud artikkel - ühelt poolt ütleb mitu allikat, et on olnud ahistamine ja teine pool ütleb, et see on laim," ütles Pakosta.

Ta viitas sellele, et kultuuriministerium on öelnud, et selles küsimuses tuleb saada võimalikult kiiresti selgus, mõistlik on selleks kasutada näiteks väljastpoolt võetud sõltumatut uurijat. "Uurimine peab kindlaks tegema, kas on esinenud seksuaalset ahistamist ehk diskrimineerimist," ütles ta.

Vinduvad küsimused rikuvad inimese tervise

Pakosta ei uskunud, nagu ilmunud "Eesti Ekspressi" artikkel kahjustaks kuidagi Eesti kultuurielu mainet. "Ei, kindlasti mitte - Eesti kultuuri kannavad Eesti inimesed ja kui Eesti kultuuriinimesel pole hea olla, siis kultuur kaotab. Kõik lahendamata, vinduvad küsimused rikuvad inimeste enesetunnet ja tervistki," ütles ta.

Ta jätkas, et ükskõik, milline on lahendus Estonias, soovitab kõikidele kultuuriasutustele viia oma töökorralduse reeglitesse sisse peatükk, kuidas sarnaseid asju asutus või ettevõtte sees lahendada juba eos.

"Voliniku kantselei aitab selles hea meelega," märkis ta. "Et leheloo jäi mulje, et inimestel oli tunne, et neil polegi kuskile pöörduda, siis on paslik üle rõhutada, et kui ahistamisjuhtum ei saa pöörduda ülemuse poole, sest ülemus ongi väidetav ahistaja, siis alati saab pöörduda ülemuse ülemuse poole - riigi kultuuriasutuste puhul siis kultuuriministeriumi poole," sõnas ta.

pealinn.ee

22.06.2020 15:45

Enn Tosso

Rahvusooper Estonia

Estonia teater

Aivar Mäe

Pakosta rõhutas, et alati tasub pöörduda - seadus kaitseb pöördujat selle eest, et talle enda või teiste õiguste eest seismise tõttu liiga ei tehtaks ega teda halvemini koheldaks.

"Nii et juhul, kui kedagi koheldakse tema õiglustunde pärast halvemini, siis on seegi diskrimineerimine," rõhutas ta.

Pakosta lisas, et alati saab sellistes asjades pöörduda ka voliniku poole. "Me käsitleme neid asju alati väga diskreetselt, ei tee kunagi midagi ilma pöörduja nõusolekuta ja otsime toimivaid lahendusi," sõnas volinik.

Rumalat nalja ei pea taluma

Küsimusele, kas meil nüüd räägitaksegi nendest probleemidest rohkem, sõnas Pakosta, et väga hea, kui räägitakse. "Kõige rohkem peaks rääkima juhid ise ja julgustama oma töötajaid ebasobivast märku andma, juhtidel lasub vastutus tagada töötajatele hea töökeskkond. Normaalsusena tuleb tajuda olukordi, kus inimene, kui talle ei meeldi ülemuse loll nali, seda ka ütleb," sõnas ta.

Ta tõi võrdluse, et nii nagu on täitsa normaalne öelda, et kuule, mul on kabinet liiga külm, ma ei saa töötada. "Öelda, et mulle see nali ei sobinud, on väga tark samm enda töörahu kindlustamiseks," selgitas Pakosta. "Ja veel targem on astuda teise, nõrgema kaitseks välja ka. Sest nii ongi normaalne ja kui kohe eos on lollidele naljadele piir pandud, siis võidab sellest kogu kollektiiv," ütles ta. Volinik rääkis, et hea nali käib elu juurde - samas ei ole nali hea, kui see kedagi alandab ja vaevab.

Pakosta selgitas, et suuremates organisatsioonides peab olema kindel inimene, kellele töötaja saab oma ahistamiskahtlustest rääkida - enamasti on see personalitöötaja. Tööandjal on kohustus töö nii korraldada, et kollektiivis ei ole ahistamist ja kui on sobimatuid nalju, siis saab sobimatu nalja tegija ka ikkagi kohe teda, et need naljad ei lähe mitte. "Ma soovitan niisugused asjad kirja panna töökorralduse reeglitesse ja nõustame hea meelega nii avalikus kui ka erasektoris. Igal juhul võidab sellisest selgusest töökorralduse reeglites ka tööandja, kui tema töötajad saavad tööl keskenduda endast parima andmisele ning kui erimeelsused lahendatakse eos," võttis teema kokku võrdsete võimaluste volinik Liisa Pakosta.

Meediaõppejõud Hennoste: teema on tasakaalukalt käsitletud

Meediaõppejõud Tiit Hennoste ütles, et Eesti Ekspressi lugu oli tasakaalustatult kirjutatud – olid naiste sõnavõtted ning ka intervjuu [Aivar Mäega](#). Hennoste tunnustas viisi, kuidas väga tundlikku

teemat käsitleti. Ta mõõnis küll, et sõnakasutuse osas oli autor pigem ahistatud naiste poole peal. "Selliste lugude puhul on ka loomulik, et autor asub nõrgema poole kaitseks välja," ütles ta.

Hennoste ütles, et antud lugu paistab välja seetõttu, kuna [Aivar Mäe](#) näol on tegu väga olulise inimesega Eesti ühiskonnas ning saab seetõttu väga suure meediakajastuse.

Hennoste selgitas, et antud lugu paigutub ülemaailmsesse "naise ahistamise sarja", mis pole Eestis veel kuigivõrd vedu võtnud. Ta ei uskunud, et teemasse USA-ga sarnase hüsteeeriaga nüüd suhtuma hakatakse.

Pilvre: toimunud on oluline kultuurimuutus

Ajakirjanik ja poliitik Barbi Pilvre tunnistas, et juhtumi kajastamine viitab mingile olulisele kultuurimuutusele. "On hakatud problematiseerima asju, mis varem jäid suhtlusnormide piiresse.

Jään huviga vaatama, mis edasi toimub. Kui tegu oli tõesti juhi võimu näitamise läbi seksuaalse ahistamise, ehk kui mingite ametikohtade ja lepingute, rollide saamine olenes isiklikest suhetest juhiga, siis võiks asjad selgeks rääkida küll," sõnas ta.

Ta lisas, et Eesti kultuurielu mainet see juhtum vast ei kahjusta, aga konkreetse organisatsioonis toimuv on kindlasti vaja läbi rääkida.

Feministeeriumi toimetaja Aet Kuusik ütles, et ahistamisest rääkimine on ahistamist kogenutele harilikult raske, nii et kui sellest räägitakse, on selge, et mingi oluline piir on ületatud. "Kindlasti ei arva ma, et kultuurimaastiku maine pärast tuleks alandavast käitumisest rääkimata jätta - vastasel juhul lahkuvad tegijad lihtsalt asutusest ise, sest nad ei saa ennast ahistavas keskkonnas realiseerida ega oma tööle keskenduda," sõnas ta. "See on ühele kultuuriasutusele suurem kahju kui võimalik maine kõikumine. Üldse on kummastav vaadata ahistamise juhtumitele läbi PR-i kasu. Mis siis on olulisem - plekitu maine või turvaline ja inimväarikust austav töökeskkond? Need asjad käivad ju käsikäes, mainet kahjustab ikka ahistaja, mitte inimesed, kes on ebaseeldivatest kogemustest rääkinud."

Ahistamise kogemine paneb häbi tundma

Kuusiku sõnul on uuringud näidanud, et seksuaalset ahistamist kogunud inimesed tunnevad eelkõige häbi ja alandust. "Selliste tunnetega ei tulda sageli välja ning paljudest - enamikust - ahistamisjuhtumitest ei räägita mitte kunagi, kuna ohvrid tunnevad, et nad on ise midagi valesti teinud. Seda kultiveerib tugevasti ühiskonnas leviv ohvrit süüdistav kultuur a la "Mida ta seljas

kandis, et teda ahistati? Kas ta ei mõista siis nalja? Enda viga, et end halvasti tunneb, inimene ei mõelnud ju midagi halba." Probleemidest, sh ahistamisest rääkimine on kindlasti positiivne ja loodetavasti toob see kaasa turvalisema töökeskkonna," sõnas ta.

Rahvusoper Estonia nõukogu liikme, kultuuriministeeriumi kantsleri Tarvi Sitsi kinnitusel pole nõukogule tulnud kaebusi peadirektor [Aivar Mäe](#) väidetavalt ebaväärikast käitumisest.

"Eesti Ekspressis avaldatud etteheited [Aivar Mäe](#) käitumisele tulevad mulle üllatusena. Eelmisel aastal valiti ta kolmandat korda rahvusoper Estonia peadirektoriks ja nõukoguni ei ole jõudnud ühtegi kaebust, mis viitaks peadirektori ebaväärikale käitumisele," märkis Sits. "Eesti Ekspressi 22. juuni artiklis kirjeldatud suhtlusviis ei ole kindlasti korrektne ega vasta teatri väärtustele. Et tagada sõltumatus võimalike sarnaste pöördumistega tegelemisel, kutsub teatri nõukogu appi usaldusisiku, kes aitab koostada juhtumist ülevaate. Nõukogu koguneb erakorraliselt reedel," ütles ta.

Eesti Ekspress kirjutas esmaspäeval, et mitmed endised ja praegused rahvusoperi naistöötajad peavad Mäe käitumist nendega neid alandavaks ja ahistavaks. [Aivar Mäe](#) sõnul on selliste süüdistuste puhul tegemist pahatahtliku laimuga.

Töötajad rääkisid ajalehele ahistamisest

Ajaleht kirjutas, et rääkis kümnekonna endise ja praeguse Estonia naistöötajaga, kelle sõnul on teatri direktor aastaid naiskolleege alandanud, teinud kohatuid seksuaalseid kommentaare ja käperdama kippunud.

Ekspressi teatel pärinevad kõige varasemad lood seitsme aasta tagant, värskeimad aga 2020. aastast. Leht toob ära mitme naise detailsed kirjeldused, kuidas neid kas sõnadega või füüsiliselt ahistati. Ajalehega rääkinud naiste sõnul ei ole neil võimalik juhtumiga minna Estonia nõukogusse, kuna seal on Mäe sõbrad ning ka kultuuriministeeriumi poole pöördumisse nad ei usu, mistõttu pöördutigi meediasse. Oma nime all ei julgenud nad avalikult rääkida, sest teavad Mäe mõjuvõimu kogu Eesti kultuurimaastikul.

[Aivar Mäe](#) ütles sobimatut käitumist kirjeldavaid episoode kommenteerides, et tunneb ära ühe juhtumi, mida nimetas aga kontekstist välja võetuks. Mäe nimetas süüdistusi pahatahtlikeks. "See on ju ehe ahistamine, kui ma kutsun inimese kabinetti ja küsin, millal ta viimati vahekorras oli. Hallo! [Estonia teatri juht?](#)" sõnas Mäe.

Rahvusooper Estonia nõukogu esimees Arne Mikk ütles ERR-ile esmaspäeva hommikul, et ta pole kõnealuse artikliga veel jõudnud tutvuda ega tea täpset juhtumite tagamaad. Samas ütles Mikk, et teatris on omad traditsioonid, näiteks ka kallistamine ja seda võib igat pidi tõlgendada.

"Aivar Mäe viib naiskolleegidele naistepäeval lilli, see on teatri omapära. Võtame kõik üksteist kui perekonda," ütles Mikk.

Mikk kinnitas, et tema ei ole varem sellistest süüdistustest midagi kuulnud.

Nõukogu liige Helle-Moonika Helme ütles ERR-ile, et ka temale tulevad sellised süüdistused üllatusena. "Teater on draamat täis, aga sellisel kujul süüdistustest pole ma kindlasti kuulnud. Aga, mida ma võin öelda, et kui sellised asjad on juba majaseinte vahelt nii ränkade süüdistusena välja läinud ja veel nii kollektiivselt, siis ilmselt peab sellesse kuidagi tõsisemalt suhtuma hakkama," ütles Helme ja lisas, et seesugused süüdistused ei ole naljaasi.

Seaduse järgi peetakse seksuaalseks ahistamiseks sellist sõnalist, mittedõnalist või füüsilist käitumist, mis vastab samaaegselt järgnevale kolmele tingimusele:

- see on ahistatule soovimatu (seda peab ahistatu ka väljendama või peab see olema muul viisil, ilma väljendamata selge, et teatud käitumine on ahistatule häiriv ja tema tahte vastane);
- see on seksuaalse olemusega;
- selle eesmärk või tegelik toime on inimese väärikuse alandamine ning see loob häiriva, ähvardava, vaenuliku, halvustava, alandava või solvava õhkkonna.

Seksuaalne ahistamine on otsene sooline diskrimineerimine ning see on keelatud. Ministeeriumitel on seaduse järgi eriti suur vastutus seista diskrimineerimise vastu ja seda ennetada.

Sarnased uudised

[Eesti Ekspress: rahvusooper Estonia direktor alandab ja ahistab naisi \(53%\)](#)

pealinn.ee 22.06.2020

